
Pregledni rad
UDK 821.163.42'282-05 Skok (091)(497.5)
Primljeno 2017-09-27
Prihvaćeno za tisak 2017-10-12

JOŽA SKOK: NEUSPOREDIV PROUČAVATELJ I AFIRMATOR HRVATSKE KAJKAVSKE I DJEČJE KNJIŽEVNOSTI

Denis Peričić, Varaždin

Sažetak

Neposredan povod ovom tekstu objava je knjige Joža Skok / Prilozi povijesti hrvatske kajkavske i dječje književnosti: Zbornik radova u povodu 85. obljetnice autorova rođenja (Priredio Ernest Fišer, Tonimir, Varaždinske Toplice, 2016.), dok je namjera ovog teksta kroz prikaz navedenog zbornika ocrtati nemjerljiv doprinos Jože Skoka znanstvenoj valorizaciji hrvatske kajkavske i dječje književnosti. Stoga se u ovom tekstu, dosljednim citiranjem mnogih važnih naglasaka iz stručnih prinosa 45-ero autora sintetiziraju ključni naglasci opisa znanstvenih, antologičarskih, uredničkih i inih doprinosa Jože Skoka hrvatskoj kajkavskoj i dječjoj književnosti.

Ključne riječi: Joža Skok; hrvatska kajkavska književnost; dječja književnost.

Neposredan povod ovom tekstu objava je knjige *Joža Skok / Prilozi povijesti hrvatske kajkavske i dječje književnosti: Zbornik radova u povodu 85. obljetnice autorova rođenja* (Priredio Ernest Fišer, Tonimir, Varaždinske Toplice, 2016.), dok je namjera ovog teksta kroz prikaz navedenog zbornika ocrtati nemjerljiv doprinos Jože Skoka znanstvenoj valorizaciji hrvatske kajkavske i dječje književnosti.¹

¹ Na početku, jedna osobna napomena, izgovorena već na emotivnoj komemoraciji za prof. dr. Jožu Skoka 14. rujna 2017. u Gradskoj knjižnici i čitaonici "Metel Ožegović" u Varaždinu: *Joža Skok umro je upravo u danima kad sam pripremao ovaj tekst. I tako je, nažalost, objava ovoga mog teksta, umjesto da ima svečarski, poprimila – nekrološki karakter...*

Namjera je uistinu neraskidivo povezana s povodom, jer upravo je ovaj zbornik najbolja ilustracija onoga što nam je namro Joža Skok. Već na prvi pogled *Zbornik* je monumentalan (512 stranica), jer takvo je i – Skokovo djelo. U ovoj knjizi o profesoru Skoku u ukupno 67 tekstova piše 45-ero stručnjaka,² a teško bi uopće bilo i pronaći još pokojeg stručnjaka a da ne piše o Skoku u ovoj knjizi!

Zbornik je podijeljen u pet tematskih dijelova: I. Književno-znanstvena kajkaviana Jože Skoka, II. Skokov antologičarski kajkavski opus, III. Skokov varaždinski književni panopticum, IV. Dječja književnost i autorove lektirne interpretacije, te V. Biografski, autobiografski i bibliografski portret autora.

Ključan Skokov doprinos razumijevanju kajkavske književne riječi objašnjava Cvjetko Milanja: Skok “dotadašnje radove stručnjaka, koji su se bavili tim pitanjem, promatra u odnosu prema jezičnom planu, jer je zavičajno-dijalektalni idiom ‘u funkciji samostalnog književnog jezika’ (...) i na poseban se način odnosi prema užoj i široj jezičnoj i književnoj tradiciji” (12)³

Naslovnica Zbornika uz 85-ljetnicu Jože Skoka

² Radi se o tekstovima objavljivanima još od osamdesetih godina 20. stoljeća naovamo, a čiji su autori, redom objave u Zborniku: Cvjetko Milanja (2 teksta), Ivan Kutnjak, Krešimir Nemec, Ivan Zvonar (2), Dragutin Toma, Zvonimir Bartolić (2), Zvonko Kovač, Ljerka Car Matutinović (2), Olga Šojat, Vinko Brešić, Ivo Kalinski, Mario Kolar (2), Saša Vereš, Josip Pavičić (2), Stjepko Težak, Alojz Jembrih, Rafo Bogišić, Ivo Horvat, Mirjana Jurišić (2), Miroslav Šicel (3 teksta), Ante Stamać, Josip Vončina, Stanko Lasić, Vlaho Bogišić, Sead Begović, Ernest Fišer (2), Davor Šalat, Božica Jelušić, Ivan Bošković, Dragutin Rosandić (2), Denis Peričić (3), Branko Pilaš (2), Darija Žilić, Stijepo Mijović Kočan, Ivan Rodić, Božica Pažur (3), Dubravka Težak (2), Muris Idrizović, Stjepan Hranjec, Zvonimir Diklić, Branka Hlevnjak, Željko Vegh, Marijan Kraš, Ivan Rodić (2), Mira Čurić i Željko Slunjski.

³ Brojke u zagradama označavaju broj stranice citiranog teksta u *Zborniku*; pri citiranju su ispravljene rijetke pogreške u prijepisu. U fusnotama se nadalje navodi izvorna publikacija, primjerice kao ovdje: Cvjetko Milanja, Skokovo poimanje geneze dijalektalnoga kajkavskog pjesništva, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin*, br. 18, Zagreb – Varaždin, 2007., str. 33-40.

Svojevrstan, ali opravdan kuriozitet: Ivan Zvonar čak dvadeset i pet godina nakon njezina pojavljivanja objavljuje opširan osvrt na knjigu *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti* Jože Skoka, a na što su ga potakla ova tri razloga: “znanstvena utemeljenost prikaza afirmacije i integracije novijega kajkavskoga pjesništva u cjelokupnost hrvatske književnosti, dokaz participacije kajkavskog narječja u stvaranju hrvatskoga književnog jezika te činjenica da niti najnovija istraživanja nisu osporila točnost autorovih književnopovijesnih i književnoteoretskih spoznaja”. (85)⁴

Ivan Kutnjak dodaje: “Znanstveno djelo dr. J. Skoka objedinjuje u sebi zaokružen napor u propitivanju svih slojeva moderne kajkavske književnosti, u pokušaju da se oni dovedu u korelaciju i uspostavi njihov ravnopravan odnos temeljem najviših njihovih dosega, poglavito u području modernoga hrvatskoga pjesništva s druga dva trojezična odvjetka hrvatske književnosti.” (18)⁵

U radu pisanome na slovenskom jeziku još 1985. godine, Krešimir Nemec za Skokove dvije knjige o kajkavskoj književnosti⁶ piše: “Ne spomnim se knjig, ki bi toliko storile za prevrednotenje pesništva v kajkavskem narečju in za njegovo ustrezno vključitev v matični hrvaški književni kompleks. Številni problemi o kajkavskoj književnosti so šele tu postavljeni na svoje mesto; številni kajkavski pesniški opusi so šele tu dobili svojo ustrezno kritičko oceno.” (48)⁷

Zvonko Kovač o Skokovim antologijama kajkavske književnosti piše da “nezamjenjivo doprinose ohrabrivanju pisaca da ne zaborave svoju ‘rieč materinsku’, kao svoga prvog jezika, ali ni svoju – drugu književnost. Ne samo kao regionalnu, nego kao jednakopravnu književnost naše suvremenosti i dijela suvremene hrvatske književnosti.” (108-109)⁸

Pritom Kovač već u sažetku ističe *visoko mjesto* Jože Skoka u primjeni *najviših* kriterija pri antologiziranju kajkavske književnosti: “Suvremeno proučavanje hrvatske kajkavske književnosti, osobito najnovije, nije ograničeno samo regionalnim (zavičajnim) piscima nego se orijentira prema najvišim književnim vrijednostima. Nakon opsežnije pretrage secesionističko-modernističke te avangardističke kajkavske književne klasike (D. Domjanić, F. Galović, M. Krleža),

⁴ Ivan Zvonar, *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti u interpretaciji Jože Skoka*, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin*, br. 18, Zagreb – Varaždin, 2007., str. 41-76.

⁵ Ivan Kutnjak, *Curiae orator humillimus: Književnoznanstvena kajkaviana Jože Skoka*, *Kaj*, 5-6/2006., Zagreb, str. 62-84.

⁶ Dakako, radi se o knjigama *Kajkavski kontekst hrvatske književnosti* i *Moderno hrvatsko kajkavsko pjesništvo* (obje “Zrinski”, Čakovec, 1985.).

⁷ Krešimir Nemec, *Summa kajkaviana: Dve obsežni knjigi o hrvaški kajkavski književnosti*, *Naši razgledi*, 22. studenoga 1985.

⁸ Zvonko Kovač, *O proučavanju novije hrvatske kajkavske književnosti*, *Kaj*, 5-6/2006., Zagreb, str. 65-77.

pristupilo se antologijskim i kritičkim valorizacijama suvremenoga hrvatsko-kajkavskoga pjesništva te panoramskim izborima hrvatske kajkavske drame i proze. Obje su djelatnosti u znaku primjerene književnopovijesne sistematizacije i adekvatne književno-kritičke pozornosti, pri čemu zasluženno visoko mjesto pripada povjesničaru književnosti i esejistu Joži Skoku.” (97)⁹

Vinko Brešić tu će tezu razraditi (i sažeti) ovako: “Temeljeći svoje izbore na kombinaciji književnopovijesnih, teorijskih i kritičkih načela, Skokove antologije uvijek su povijesna realizacija nekoga književnog žanra, modela ili jezičnoga idioma, a uključuju povijest čitanja teksta kao estetski verificirane činjenice, koja prolazi provjeru i moderne recepcije. Svojim antologijama Skok gradi književni sustav koji preispituje vlastiti sadržaj i granice, tj. konkretne pjesničke, pripovjedne i dramske tekstove i autore, tematska i druga obilježja te periodizacijske sheme. Uvelike specifična Skokova antologičarska pozicija najvećim je dijelom posljedica neizgrađenosti paradigmi unutar kojih on kao antologičar istodobno djeluje i kao istraživač i kao selektor. Zato mu je antologičarski rad mnogo više od pukoga reprezentiranja književne prakse, a prije svega vlastita autorealizacija, inventarizacija i demonstracija aporija koje još vladaju u strukturi nacionalne književnosti i njezinoj prezentaciji. U tome smislu Joža Skok svojim antologijama na posredan način zaoštava pitanja strukture hrvatske književnosti i književnog jezika, tj. njihova odnosa prema kajkavskoj varijanti kao relativno autonomnome sustavu s vlastitim književnim i jezičnim standardom a prema kojemu naša znanost još uvijek gaji ambivalentan stav.” (119)

“A to je”, kako ističe Mario Kolar, u slučaju Skokove antologije kajkavskog pjesništva *Ogenj reči* iz 1986.,¹⁰ no *mutatis mutandis* primjenjivo i na druge Skokove antologije, “značilo otklon od sentimentalnog zavičajnog pjeva i opredjeljenje za poeziju koja u svom jezičnom i tematskom mikrosvijetu sažimlje općeljudske probleme i stanja”. (137-138).

Nema nikakve dvojbe¹¹ da je takav Skokov pristup vrednovanju moderne, a osobito aktualne, “živuće”, postmoderne kajkavske književnosti, izražen i dosljedno provođen ne samo u njegovim antologijama nego i u rezultatima natječajnih manifestacija pri kojima je sudjelovao u radu njihovih stručnih povjerenstava, uvelike pridonio da se suvremeni kajkavski autori druge polovice 20. i početka 21. stoljeća neometano odvoje od naslaga kajkavske kantilene i pripadajućih joj stereotipa te da svoj kajkavski izričaj nesputano vežu s – književnim i izvan knji-

⁹ Isto.

¹⁰ *Ogenj reči*, Antologija hrvatskoga kajkavskoga pjesništva. Priredio: dr. Joža Skok. *Kaj*, g. 19, br. 4-6/1986., str. 332.

¹¹ (a što autor ovog teksta može i osobno posvjedočiti na primjeru vlastitoga kajkavskoga književnog stvaralaštva)

ževnim – kontekstom svoga, ovoga, našeg vremena! Na ovome mjestu valja, dakle, otvoreno reći da pojava i afirmacija izrazito postmodernističkih autora kao što su, primjerice, Ernest Fišer, Stanislav Petrović, Božica Jelušić, Ivo Kalinski, Ivan Kutnjak, Božica Pažur, Tomislav Ribić, Valentina Šinjori, Zdenka Maltar (ili pak Denis Perićić, i mnogi drugi) ne bi bile u tolikoj mjeri ostvarive bez izravne, a nerijetko i inicijalne valorizacije Jože Skoka.

Iz *Zbornika* je, dakle, razvidno da bi bez profesora Skoka statusi kajkavske i hrvatske dječje književnosti bili znatno drugačiji: upravo ih je profesor Skok ponajviše uzvisio, baš kao što je uzvisio *književni Varaždin* u svojoj “varaždinskoj književnoj Bibliji”, garestinskom troknjižju,¹² za koje će već u samim naslovima svojih radova Davor Šalat reći da je “Monumentalna posveta Varaždinu” (227), Božica Jelušić “Grandiozni spomenik za hrvatski kaj” (232), Darija Žilić “Nacionalno značajan književnokritički projekt” (267), a autor ovog teksta “Ključan doprinos poznavanju književnosti Varaždina i sjeverozapadne Hrvatske” (293).

Na svojedobno pitanje “Što Vam znače Varaždin i Petrijanec?” Skok je odgovorio: “Milivoj Slaviček je lijepo rekao u jednoj svojoj pjesmi: ‘Ja opet idem u svoj kraj, tamo gdje me mnogo ima.’ Na žalost, sve me je manje u mom kraju, ali je sve više Petrijanca i Varaždina u meni.” (423)¹³

Od *teme kajkaviane* i teme (šire varaždinske) zavičajnosti neodvojiva je *tema Krleža*, koju je Skok maestralno obradio (poglavitito) u *Fugi kajkavici haeretici*,¹⁴ a o čemu je Miroslav Šicel napisao: “Od ponavljanja neosporive teze da je Krleža najbolje od svih hrvatskih pisaca apsorbirao hrvatsku kajkavsku književnu tradiciju, Skok sažeto pokazuje kako s jedne strane kajkavština u Krležinoj književnoj interpretaciji funkcionira kao autonomni književni jezik, a s druge, on ispituje i određene strukturalne i stilske odnose između standardnog štokavskog književnog jezika i u nj interpoliranih većih kajkavskih segmenata: riječ je, dakako, o vrlo interesantnom procesu leksičke i filozofske infiltracije stilistički obilježenih kajkavskih riječi i fraza u književni standard. Jednom riječi, obavještavajući nas i o osobnom odnosu Krleže prema kajkavskom jeziku, Skok uz naznaku bitnih

¹² Joža Skok, *Garestinski panopticum: varaždinske studije, eseji, feljtoni i autobiografski zapisi* (2007., obnovljeno i prošireno izdanje 2013.); *Garestinski hortus verbi: varaždinska književna hrestomatija* (2012.); *Garestinski gartlic rieči: antologijski izbor i književnopovijesni pregled varaždinske usmenoknjiževne baštine* (2014.), sve u izdanju Nakladničke kuće Tonimir iz Varaždinskih Toplica; sunakladnik prvih dviju knjiga: Ogranak Matice hrvatske Varaždin.

¹³ Denis Perićić, Rado se vraćam tamo “gdje me mnogo ima”..., Razgovor s povodom: dr. sc. Joža Skok, sveučilišni profesor i književni znanstvenik, *Varaždinske vijesti*, 21. ožujka 2001.

¹⁴ Fuga kajkavica haeretica, Trobroj časopisa KAJ (2-3-4/1993.) u povodu 100. obljetnice rođenja Miroslava Krleže (1893.-1981.). Priredio: dr. Joža Skok, *Kaj*, g. 26., br. 2-3-4/1993., str. 228.

karakteristika Krležine kajkaviane u izražajnom i tematskom smislu, dolazi – na kraju – i do logičnog i uvjerljivog zaključka kako ‘(...) kajkavske dionice toga (Krležinog, M. Š.) opusa, njegov kajkavski kontekst kao i cjelokupni kompleks kajkaviane otvaraju (nam) i potvrđuju najautohtonija izvorišta Krležine umjetnosti koja je upravo pomoću njih i dosegla najvišu razinu.’ (174-175)¹⁵

Kako mu i naziv govori, *Zbornik* nije posvećen samo Skokovom doprinosu hrvatskoj kajkavskoj književnosti nego i njegovu višedesetljetnom predanom radu na proučavanju i afirmaciji hrvatske (i ne samo hrvatske) dječje književnosti. Pritom je, nekako sukladno novoj temi, opis ovog segmenta Skokova djelovanja možda najprimjerenije otvoriti citatom koji posve odudara od znanstvenog instrumentarija prethodno citiranih tekstova, no osobito je rječit: Saša Vereš svojedobno je zapisao da je Joža Skok “metodičan, tih, staložen i sustavan, dečec sav u suglasju s dobrom kajkavskom tradicijom”. (151)¹⁶

No taj *dečec* u Joži Skoku – ono djetinje, ono nešto najiskrenije i možda najbolje u nama – omogućio mu je da postane ponajveći stručnjak i za hrvatsku dječju književnost. “ČOVJEK ZASLUŽAN ZA RADOST” – ispisan verzalom, višeznačan je, uman i važan naslov Hinine nedavne vijesti o Skokovoj smrti;¹⁷ nije bilo navedeno ime autora (sad znamo da je riječ o akademiku Ivanu Golubu), ali - ta će se sintagma zasigurno ubuduće puno citirati.

Upravo je RADOST ono što je profesor Skok širio ne samo preko stranica istoimenog časopisa koji je desetljećima uređivao, i ne samo preko stranica svojih knjiga nego i preko osobnih kontakata, među ljudima, među nama.

S ogromnom se *radošću*, baš poput nekog *dečeca*, Skok do pozne životne dobi posvećivao proučavanju i afirmaciji (i) dječje književnosti. O tome se u *Zborniku* ponajviše govori u intervjuu koji je s njim vodila Dubravka Težak, u kojemu na pitanje “Što je po Vašem mišljenju presudno za časnije mjesto dječje književnosti na našim prostorima?” Skok odgovara: “Samo njezina visoka književna vrijednost, recepcijska primjerenost svojim čitateljima i književnoznanstvena ravnopravnost sa svim drugim dijelovima nacionalne i svjetske književnosti.” (331)¹⁸

O Skoku kao antologičaru dječje književnosti Stjepan Hranjec jasno kaže: “U devet naslova Skok je predstavio tu književnost u njenoj sveukupnosti, žanrovskoj, tematskoj i stilskoj. Pri izboru tekstova primjenjivao je estetski kriterij u književ-

¹⁵ Miroslav Šicel, Fuga kajkavica haeretica, *Vjesnik*, 15. siječnja 1994., str. 23.

¹⁶ Saša Vereš, Slatki kaj, *Oko*, 4, 18. lipnja 1987. (Nota bene, Vereš je tad imao 59 godina, a “dečec” Skok – 56!)

¹⁷ Nav. prema: <http://www.jutarnji.hr/kultura/knjizevnost/covjek-zasluzan-za-radost-preminuo-hrvatski-knjizevnik-joza-skok/6539304/>; pristup 12.09.2017.

¹⁸ Dubravka Težak, Joža Skok / Posvećenost dječjoj književnosti, *Libri & Liberi*, 2012., 1 (2), str. 263-276.

nopovijesnom slijedu, čime je signirao i početak hrvatske dječje književnosti na konac 19. stoljeća. Isto tako u izboru tekstova uvažavao je pretpostavljivu suvremenu dječju recepciju. Zbog svega pobrojenog Skokove antologije predstavljaju posebnu vrijednost u valoriziranju hrvatske dječje književnosti.” (339)¹⁹

Skokov doprinos proučavanju dječje književnosti možda je najljepše sažeo Muris Idrizović: “SUSTAVNO I KONTINUIRANO prati književno stvaranje za djecu u Hrvatskoj već dugi niz godina. Kritički vrednuje i tumači djela i zalaže se za umjetničke vrijednosti, odvajajući bisere od nanosa, slučajno ubačenog u prostor knjige za djecu od istinske umjetnine. Kao glavni urednik časopisa ‘Umjetnost i dijete’ i suurednik dječje revije ‘Radost’ pridonio je proučavanju poetike književnog stvaranja za djecu i podsticao pisce na inovacije književnog postupka i smjelije odbacivanje tradicionalističke poetike (deskriptivno-narativne i emotivno-didaktičke) i usvajanje postupka baziranog na ritmičkoleksičkoj nesputanosti, razigranoj fantaziji i modernoj metaforici.” (332)²⁰

Intrigantno je detektirati spomenutu Skokovu modernost, njegov aktualitet, na jednom izdvojenom primjeru. Naime, u intervjuu s Ivanom Rodićem iz 2007. Skok govori o svojim najomiljenijim dječjim piscima: “Među svjetskim klasicima moje su osobne simpatije na strani čudesnih, artistički virtuoznih bajki Oscara Wildea. Za drugo mjesto moj je odabranik također engleski autor i to Clive Staples Lewis, autor romana Čarobnjakov nećak iz romaneskne serije Kronike iz Narnije. Lewis je fantastikom, pustolovnošću i magijom u svojim romanima prethodnik Joanne Kathleen Rowling i njezina serijala o Harryju Potteru. Radi se o piscu izrazite književne osobnosti, a koji svoju poetiku ne zasniva na jednostranim čitačkim podražajima. Na treće pak mjesto stavljam Richarda Bacha i njegova Galeba Jonathana Livingstonea. Posežem češće za tim djelom nalazeći u metaforici i simbolici pobunjenog galeba ne samo bajku već i filozofiju hrabrih osamljenika koji usprkos svime i usprkos svemu ostaju vjerni odabranom cilju.” (456)²¹

Zanimljivo je to stoga je prva Lewisova knjiga za mladež na hrvatski prevedena tek 2001. godine, što je bio plod svjetskog trenda, globalnoga novog zanimanja za Lewisov opus (iako je autor umro još 1963.) zbog raskošnih filmskih ekranizacija njegovih *Kronika iz Narnije* realiziranih početkom 21. stoljeća. Dakle, logično

¹⁹ Stjepan Hranjec, Joža Skok, antologičar dječje književnosti, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin*, br. 18, Zagreb – Varaždin, 2007., str. 103-112.

²⁰ Muris Idrizović, Kritika i kritičari hrvatske dječje književnosti: Joža Skok, *Hrvatska književnost za djecu, 100 godina dječje knjige*, Nakladni zavod Matice hrvatske, Zagreb, 1984., str. 323-326.

²¹ Ivan Rodić, Divim se učiteljima koji su odani svome zvanju!, Razgovor s prof. dr. Jožom Skokom, dobitnikom Nagrade “Ivan Filipović” za životno djelo, *Školske novine*, br. 7, Zagreb, 20. veljače 2007.

je pretpostaviti da je Skok tek u svojoj 71. godini života prionuo iščitavanju jednog serijala od sedam opsežnih romana koji bi mnogi, i znatno mlađi stručnjaci zaci-jelo lakonski odbacili, pomislivši da se radi tek o još jednom literarno beznačaj-nom holivudskom hiru (poput, primjerice, *Sumrak sage*)!

Baš kao što je znao sveobuhvatno proučiti, analizirati i valorizirati kajkavski književni korpus od njegovih početaka do najnovijih vremena, Skok je to znao učiniti na području dječje književnosti. I činio je to sve do svoje smrti u 87. godini života. To nije “veličina malenih”: to je – Veličina.²²

JOŽA SKOK: INCOMPARABLE EXPERT AND PROMOTOR OF CROATIAN KAJKAVIAN AND CHILDREN'S LITERATURE

By Denis Peričić, Varaždin

Summary

The initial motive for this paper is the recent publication of the book Joža Skok / Prilozi povijesti hrvatske kajkavske i dječje književnosti: Zbornik radova u povodu 85. obljetnice autorova rođenja (Edited by Ernest Fišer, Tonimir, Varaždinske Toplice, 2016). Through the explication of Joža Skok's complete works, accompanied with thorough quotations from Zbornik, with the texts of 45 experts, the aim of this paper is to give a complete illustration of his immeasurable (scientific, anthological, editorial and others) contribution to Croatian Kajkavian literature and Croatian (and not only Croatian) children's literature.

Key words: Joža Skok; Croatian Kajkavian literature; children's literature.

²² Na kraju, još jedna osobna napomena, velikim dijelom već izrečena na spomenutoj komemo-raciji, no u sažetijem obliku izražena u mojoj kolumni u *Regionalnom tjedniku* od 12. rujna 2017., iz koje sam ovdje slobodan izdvojiti najvažnije: *Odmah po povratku sa svečane sjednice Varaždinske županije u petak navečer zatekla me vijest da je umro prof. dr. Joža Skok. (...) Tužna je i moja ma-jka, koja ga je poznavala (...) To su samo neki od prvih dojmova, a znam da tuguju i toliki mnogi profesorovi rođaci, prijatelji, kolege, studenti i učenici. Takve iskrene reakcije danas su, zapravo, rijetkost. One nisu formalne prirode, ne radi se o kurtoaziji uobičajenoj kad odlaze velikani. Jer, koliko god Joža Skok bio velik, bio je ujedno i običan čovjek, jedan od nas: istodobno i “rođeni gospodin”, ali i majstor neposredne komunikacije, dobra i nadasve draga osoba. Njegovo “staro, đaćko srce varaždinsko”, kako se citirajući Krkleca šalio, bilo je vezano uza sve topose kajka-vskoga kraja, od rodnog mu Petrijanca i, kako je napisao, “mitske” Voće do Čakovca, u kojem je predavao, od “starih krovova” Gjalskog do podravskog Peteranca, domaje voljenog mu Galovića, od Matoševih zagrebačkih kutaka do zelinskih bregi. I dalje, gdje god je Hrvatske i Hrvata. A tek Varaždin? Ostavio mu je možda najveći spomenik: 1552 stranice troknjižja o književnosti našega kraja, “varaždinsku književnu Bibliju”. Postoje ljudi i postoje trenuci u kojima ne treba prezati od eventualne patetike iskrenih riječi. Imam mogućnost izreći ih javno, i činim to ponosno: Hvala Vam, Učitelju!*